

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
ÜHEKSAKÜMNE SEITSMENDA ISTUNGI
PROTOKOLL**

Justiitsministeerium, Tallinn

02. märtsil 2018. a

Kohalviibijad

KHN-i liikmed ja asendusliikmed:

Priit Pikamäe, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Peeter Jerofejev, riigikohtunik (asendusliige)
Tanel Saar, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Sten Lind, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Iris Kangur-Gontšarov, Harju Maakohtu kohtunik
Piia Jaaksoo, Pärnu Maakohtu kohtunik
Hannes Vallikivi, Eesti Advokatuuri esimees
Ülle Madise, õiguskantsler
Lavly Perling, riigi peaprokurör
Sirje Kaljumäe, Tartu Halduskohtu kohtunik (asendusliige)
Jüri Adams, Riigikogu põhiseaduskomisjoni liige (asendusliige) (võttis osa päevakorrapunktide 3-7 arutamisest)

Teised osalejad:

Kadri Palm, Tartu Halduskohtu esimees
Liivi Loide, Tartu Maakohtu esimees
Rubo Kikerpill, Pärnu Maakohtu esimees
Liis Lindström, Riigikohtu esimehe nõunik
Meelis Eerik, Harju Maakohtu esimees
Kristjan Siigur, Tallinna Halduskohtu esimees
Astrid Asi, Viru Maakohtu esimees
Kersti Kerstna-Vaks, Tartu Ringkonnakohtu esimees
Villem Lapimaa, Tallinna Ringkonnakohtu esimees
Tiina Ereb, Tartu Ringkonnakohtu kohtudirektor
Hans Moks, Harju Maakohtu ja Viru Maakohtu kohtudirektor
Virve Altuhoova, Tartu Maakohtu kinnistus- ja registriosakonna kohtudirektor
Kerdi Raud, Riigikohtu direktor
Marko Aavik, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika asekancler
Kaidi Lippus, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse juhataja
Aliis Pihkva, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse nõunik
Signe Usar, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse nõunik
Küllü Luha, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse analüütik
Margit Lauri, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse nõunik
Merit Kõlvart, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse nõunik
Kristel Marksalu, Rahandusministeeriumi ühisosakonna haldustalituse juhtivspetsialist (võttis osa päevakorrapunktide 5-6 arutamisest)

Juhatas:

Protokollis:

Priit Pikamäe, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Signe Usar, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse nõunik

Algus: 02.03.2018. a kell 11.03

Lõpp: 02.03.2018. a kell 14.35

Istungi päevakorras on:

- 1. 08.12.2017. a KHN-i 96. korralise istungi protokollki kinnitamine** – Riigikohtu esimees Priit Pikamäe
Otsuse projekt: KHN kinnitab 08.12.2017. a KHN-i 96. korralise istungi protokollki.
Materjalina lisatud protokoll.
- 2. Määruse „Rahvakohtuniku tasu suurus ja maksmise kord“ muutmise** – KS § 41 lg 1 p 13 – Justiitsministeerium, Aliis Pihkva
Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku JM määruse vastavalt muutmiseks.
Materjalina lisatud eelnõu projekt ja seletuskiri.
- 3. Ühtsed põhimõtted tööjaotusplaani koostamiseks** – KS § 41 lg 4 alusel – Justiitsministeerium, Kaidi Lippus
Otsuse projekt: KHN kiidab heaks tööjaotusplaanide koostamise põhimõtted.
Materjalina lisatud põhimõtted ja seletuskiri.
- 4. Kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu arutelu (asenduskohtunik, lisatasu)** – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Merit Kõlvart
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud seaduseelnõu VTK ja arvamused selle kohta ning eelnõu projekt ja eelnõu projekti seletuskiri.

Lõuna 13.00-14.00

- 5. Digitoimiku projekti ülevaade ja digitoimiku tutvustus** - § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Margit Lauri;
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub.
- 6. Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja olukord** – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium; Viru Maakohus
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjalina lisatud memo.
- 7. Ülevaade KHN-i otsuste tabelis kajastuvatest pooleliolevatest teemadest** – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Kaidi Lippus; Riigikohus, Liis Lindström
Otsuse projekt: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.
Materjal puudub.

Pikamäe: Kas päevakorrale on täiendusi?

Päevakorra muutmist ei toimunud ja päevakord kiideti heaks.

1. 08.12.2017. a KHN-i 96. korralise istungi protokollki kinnitamine – Riigikohtu esimees Priit

Protokollile ei ole kellelgi täiendusi.

Otsus: KHN kinnitab 08.12.2017. a KHN-i 96. korralise istungi protokollki.

2. Määruse „Rahvakohtuniku tasu suurus ja maksmise kord“ muutmise – KS § 41 lg 1 p 13 – Justiitsministeerium, Aliis Pihkva

Pikamäe: KHN peab andma nõusoleku, millele järgnevalt saab minister määruse muudatused allkirjastada.

Pihkva: Määruse eelnõu kohaselt leiaks aset neli põhilist muudatust. Esimene muudatus on seotud sellega, et praegu on rahvakohtuniku tunnitasu väiksem kui Vabariigi Valitsuse määrusega sätestatud

töötasu alammäär ning oleme need omavahel kooskõlla viinud. Teise muudatuse kohaselt tasutakse rahvakohtunikele kohtuistungil osaletud tundidele lisaks ühe kohtuasja kohta 6 tunni eest ja see 6 tunni tasu oleks terve asja arutamise vältel aeg, millal rahvakohtunik tutvub kohtuasja materjalidega või arutab peale kohtuistungit kohtuasja nõupidamiste toas. Kolmas muudatus on seotud kohtute poolt välja toodud murega, et rahvakohtunikke on raske leida. Oleme mõelnud, et kui maksta rahvakohtunikele pikkadel istungitel osalemise eest suuremat tasu, siis on neid kergem leida. Oleme välja pakkunud lahenduse, et kui istungid toimuvad rohkem kui kuu aja jooksul, siis makstakse rahvakohtunikele tunnitasu kahekordses määras. Alguses makstakse tasu ühekordses määras terve aja eest, mis on istutud ning pärast sama summa juurde. Järgmine muudatus on seotud sellega, et kui rahvakohtunikul pole võimalik ühistranspordiga kohtusse tulla, siis hüvitatakse talle isikliku sõiduauto kasutamine. Viimane muudatus on seotud sellega, et oleme tõstnud majutuskulude ülemmäära, kuivõrd praegu hüvitatav majutuskulude ülemmäär on 19.11 eurot, mille eest ei ole võimalik kuski ööbida.

KHN-i liikmed esitavad küsimusi.

Jaaksoo: Mul on küsimus seoses istungite toimumisega pikema aja jooksul kui üks kuu – kuidas seda reaalselt arvestatakse? Näiteks, kui istung on 4. aprill ja järgmine istung on 6. mai?

Pihkva: Siis kestavadki istungid juba üle ühe kuu.

Jaaksoo: Ehk kui kuuajaline vahe jääb sisse, siis juba makstakse rahvakohtunikule topelt tasu?

Pihkva: Praeguse eelnõu järgi jah.

Loide: Kui istung toimub reaalselt ainult kahel päeval ja need jäävad erineva kuu sisse, siis on õigus saada topelt tasu, aga samas kui istung toimub ühe kuu jooksul kaks nädalat jutti, siis ei saa topelt tasu? See ei ole proportsionaalne ja loogiline. Lahendus oleks see, et istungid peavad toimuma järjestikku. Topelt tunnitasu maksmine võiks olla sõltuvuses istungi päevade arvuga.

Pihkva: Võime määrata ka päevade arvu järgi. Praegu on kuu aega määratud, kuna keeruline on välja mõelda, mis see päevade arv olla võiks. Kas näiteks 30 päeva?

Loide: Näiteks 15 päeva. Põhjusena on välja toodud, et on probleem pikematele istungitele inimeste saamisega. Mina võin öelda, et probleem on juba siis, kui istung toimub rohkem kui kolmel päeval. Kui me räägime näiteks kvalifitseeritud spetsialistidest, keda me kutsume majandusasjade arutamise juurde, siis nende töötasu see kahekordne tasu ei kata ja ei pane neid rohkem kohtusse tulema.

Kikerpill: Võiks kokku leppida, et kui ühe istungi kestus on 10 päeva või rohkem, siis saab rahvakohtunik topelt tasu.

Loide: Kas siia sisse läheb ainult kohtuistungil viibitud aeg või ka nõupidamistel viibitud aeg? See 6 tundi asja arutamist nõupidamiste toas ei ole ka hea variant, sest kui istung kestab näiteks kuu aega, siis kindlasti viibitakse nõupidamiste toas aruteludel oluliselt enam aega.

Asi: Kui ütleme, et üle 10 päeva tuleb kõrgem määr, siis see katab ära ka nõupidamiste aja.

Kikerpill: See kvalifitseerub mõistliku menetlusaja juurde ja on kokkuleppe küsimus.

Aavik: Oleme nõus väljapakutud 10 päeva arvestusega.

Pihkva: See eelnõu on veel kooskõlastusringil ja kõik saavad oma arvamusi esitada.

Pikamäe: Selle tasu tõstmisega ei lahenda ära seda, et rahvakohtunikke on raske leida. Valdavalt oldi nõus sellega, mis puudutab määruse punkti 2. Mis on KHN-i liikmete ettepanek sõnastuse muutmiseks?

KHN-i ettepanekul muuta § 2 lg 3 sõnastust järgmiselt: „(3) Kui kohtuasja istungid toimuvad pikema aja jooksul kui 10 istungipäeva ja rahvakohtunik osaleb kohtuasja arutamises kuni selle lõpuni, siis makstakse rahvakohtunikule lisaks ühekordses määras tunnitasule pärast kohtumenetluse lõppu juurde sama summa, mis talle tunnitasu alusel maksti.“

Loide: Küsimus seoses sättega, mis reguleerib isikliku sõiduauto kasutamise eest tasu maksmist ja kus on viide tulumaksu seaduse § 13 lg 3 p 2 alusel kehtestatud määrale. See punkt ütleb, et hüvitist makstakse kuni 0.30 euro senti kilomeetri kohta, kuid kohtud maksavad seda väga erinevas määras.

Pikamäe: Tegemist on eelnõu punktiga 3, millega muudetakse § 3 lg 2?

Loide: Kui kohtud on nõus maksma 30 senti, siis võiks panna kirja „määruses kehtestatud maksimaalses määras“, et ei jääks kaalutusõigust.

Pihkva: Ministeerium hüvitab isikliku sõiduauto kasutamist 0.30 senti kilomeetri kohta.

Aavik: Siis hüvitame rahvakohtunikele samamoodi, nagu riik oma ametnikele hüvitab.

Lind: Kõne all olevas lauses peaks olema kaks koma. „Kasutades üldkasutatavat liiklusvahendit“ peaks olema komade vahel.

Pikamäe: Põhimõtteliselt on ka ministeerium nõus Liivi Loide ettepaneku järgi määrust muutma. KHN-i ettepanekul muuta määruse § 3 lg 2 sõnastust järgmiselt: „Kui rahvakohtunikul ei ole võimalik kohtuistungile saabuda, kasutades üldkasutatavat liiklusvahendit, hüvitatakse isikliku sõiduauto kasutamine tulumaksuseaduse § 13 lõike 3 punkti 2 alusel kehtestatud määras kehtestatud maksimaalses määras.“.

Panen määruse eelnõu muutmise nõusoleku andmiseks lõpphääletusele arvestades kahte muudatust, mida KHN tegi.

KHN-i liikmed hääletavad JM määruse muutmiseks nõusoleku andmise suhtes.

Poolt: 9

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Pikamäe: Nõusolek ministri määruse muutmiseks on antud.

Otsus: Justiitsministeerium muudab määrases sätestatud vastavalt KHN-is kokkulepitule ning KHN annab nõusoleku Justiitsministri 19. detsembri 2006. a määruse nr 37 "Rahvakohtuniku tasu suurus ja maksmise kord" vastavalt muutmiseks.

3. Ühtsed põhimõtted tööjaotusplaani koostamiseks – KS § 41 lg 4 alusel – Justiitsministeerium, Kaidi Lippus

Pikamäe: Otsuse projekt taotleb KHN-ilt tööjaotusplaani põhimõtetele nõusoleku andmist. Aasta tagasi oli KHN-i märtsikuisel kogunemisel ministeeriumi ettepanek reguleerida ühtselt kohtute ülest tööjaotusplaani koostamist ning kehtestada ühtsus paaris punktis. Tookord leidis nõukoda, et kaasuse põhiselt ei ole mõtet põhimõtteid kehtestada ja need peaksid olema üldisemad, abstraktsemad ning hõlmama kõiki juhtumeid, mida tööjaotusplaanis reguleerida tuleb. Teist korda arutasime teemat septembris ja siis tõstatasid osad kolleegid kahtluse, kas KHN-il on seaduse kohaselt piisavalt volitusi selle dokumendi kehtestamiseks. Seejärel muutis parlament detsembris kohtute seadust ja andis KHN-ile volitusnormi. Täna tegeleme dokumendi sisuga.

Lippus: Vahepealsel perioodil on töörühm kogunenud alates septembrist kahel korral ning oleme ka elektroonilises vormis tööd teinud. Võrreldes septembri verisooniga on toimunud muudatusi. Oleme lisanud preambuli ja kohtute seadus on täienenud kahe sätte osas, mille alusel on KHN-il õigus kehtestada kohtute tööjaotusplaani koostamise alused. Jäime eelmisest arutelust hoolimata selle juurde, et soovime HÕNTE-le viidata ning leidsime hea tasakaalu. Selleks, et tagada tööjaotusplaani ühtne struktuur, võrreldavus ja parem jälgitavus, oleme sätestanud, et struktureerimisel ja vormistamisel lähtutakse HÕNTE-s sätestatud põhimõtetest, mitte HÕNTE-st endast. Ehk me ei viita Vabariigi Valitsuse määrusele otse, millest kohtud juhendum peavad, vaid seal sätestatud põhimõtted peaksid tagama selle, et edaspidi ei ole meil tööjaotusplaani struktureerimise ja sõnastamise seis nii kirju, kui see praegu on.

Kui varasemalt püüdsime leida ühtsed põhimõtted kõikidele kohtutele, siis nüüd oleme maakohtud, halduskohtud ja ringkonnakohtud pannud eraldi punktidesse ja sõnastanud kohtu liigiti tööjaotusplaanide koostamiseks täpsemad alused. See oli ringkonnakohtu esimeeste soov ja töörühmas oldi selles küsimuses üksmeelel. Punktis nr 3 on sätestatud üldised põhimõtted, mida tuleb tööjaotusplaanis märkida ja ühtlasi sätestab nimetatud punkt, et tööjaotusplaan tuleb vaidluste ära hoidmiseks märkida ka reegli tööjaotusplaanis reguleerimata küsimuste lahendamiseks.

Tööjaotusplaan peab tagama kohtunike vahel töö võrdse jaotuse ja selle tagamise mehhanismi tuleb tööjaotusplaanis kirjeldada. Tööjaotusplaanis peab olema kirjas kohtunike vahel tööde jaotamise kord kiireloomuliste asjade jaotamisel, eemaloleva kohtunike asjade ümberjaotamisel ning ka kord juhtudeks, kui ametisse asub uus kohtunik või kui kohtunik ametist lahkub. Eraldi punktina on toodud, et halduskohtu tööjaotusplaanis tuleb märkida halduskohtu koosseisude moodustamise alused, sest halduskohtus on võimalik HKMS-i alusel moodustada kolmeliikmelisi koosseise.

Punkt nr 5 räägib spetsialiseerumisest ja oleme püüdnud selles sisustada ka spetsialiseerumise mõistet. Tööjaotusplaan tuleb määrata kindlaks valdkonnad, milles kohtuasja liigi eripära nõuab, et asja menetleval kohtunikul oleksid süvendatud teadmised ja vilumus sellist liiki kohtuasjade menetlemiseks. Ühtlasi tuleb nimetada kohtunikud, kes nendele valdkondadele on spetsialiseerunud. Töögrupis oli kõige suurem arutelu punkti üle, mis sätestab, et tööjaotusplaanide koostamisel arvestatakse töökoormusmetoodika põhimõtetega. Hetkel on meil käimas uue töökoormusmetoodika osas testperiood ning tööjaotusplaanis tulebki kinni pidada seal metoodikas sätestatud põhimõttest. Punkti 5.2 kohaselt toimub spetsialiseerumine üle kohtu ja iga kohtu spetsialiseerumist nõudvale kohtuasja liigile peab spetsialiseeruma mitu kohtunikku. Selle sätte eesmärk on see, et oleks tagatud nii kohtuasjade jaotamise juhuslikkuse printsiip kui ka see, et spetsialiseerumine aitaks tõsta õigusemõistmise kvaliteeti. Arvestades meie väikeste kohtumajade rohkust, siis seal töötavad kohtunikud ei saa olla spetsialistid igas valdkonnas ehk teatud kategooriates tuleks kasutada võimalust määrata spetsialiseerumine kohtuülesest. Juhul kui seadusega on sätestatud, et teatud liiki kohtuasju lahendatakse vaid ühes kohtus, siis tuleb kohtusiseselt tagada nendele asjadele spetsialiseerumine. Säte kannab samuti eesmärki, et spetsialiseerumine tõstaks kvaliteeti.

Võrreldes septembrikuise istungi materjalidega on nimekiri, millistele kohtuasja kategooriatele spetsialiseerumine peab korraldatud olema, lühemaks jäänud, kuna eelmisel istungil öeldi mitme seal nimetatud kohtuasjade kategooria kohta, et nendes võiks spetsialiseerumine toimuda „võimalusel“. Leidsime töörühmas, et KHN-i poolt ei ole vaja kehtestada selliseid aluseid, kus sätestatakse, et „võimalusel“ korraldage spetsialiseerumine nendes kohtuasja kategooriates, kuna võimalusel saab spetsialiseerumine toimuda nii või teisiti. Seetõttu on vaid seletuskirjas toodud välja need kategooriad, milles oleks spetsialiseerumine oodatav. Loetelus on maksejõuetuse asjad, registri asjad, majanduskuriteod ja maksuasjad. Planeerimis- ja ehitusasjad ning halduskohtumenetlus on samuti jäänud loetelust varsema versiooniga võrreldes välja, kuid seletuskiri soovib nendes spetsialiseeruda. Kohustuslik on korraldada spetsialiseerumine esimese astme kohtutes kriminaalasjades, kus süüdistatav on alaealine. Eraldi on välja toodud karistusseadustiku 9. peatüki 7. jaos sätestatud süüteo, kus kannatanu on alaealine ja karistusseadustiku 11. peatüki 2. jaos sätestatud süüteoasjad. Arutasime töörühmas, et kui vaadata kohtute seaduse sätet, siis on see laiem lähenemine, sest kohtute seaduse § 37 lg 4¹ ütleb, et tööjaotusplaaniga tuleb tagada kohtunike spetsialiseerumine alaealistega seotud asjadele.

Arutasime ka seda, kas oleks võimalik, et prokuratuur märgib asja kohtusse saates, et selles menetluses on kannatanu roll nii suur, et asja võiks menetleda spetsialiseerunud kohtunik või määraks prokuratuur ära, et tegemist on grupiviisilise asjaga, kus kannatanu on küll alaealine, aga tema roll menetluses on vähenenud ja ei käi seega karistusseadustiku süütegude alla, mis on spetsiaalselt välja toodud. Leidsime, et korraldamine selliselt, kus prokuratuur määrab, milliseid kohtuasju spetsialiseerunud kohtunik menetleks, ei ole mõistlik. Töögrupp võttis vabaduse natuke printsiipi õgvendada, et saada spetsialiseerumisest suuremat kasu. KHN-i otsustada on, kas sellise loeteluga ollakse rahul ja kas sellise tõlgendusega saab nõustuda. Alaealise suhtes mõjutusvahendite kohaldamise asjad ja väärteoasjad, kus menetlusalune isik on alaealine läheksid kõik spetsialiseerunud kohtunike vahel jaotamisele. Tsiviilkohtumenetluses jäid loetellu need alaealistega soetud perekonnaasjad, mis toimuvad hagita menetluses.

Ringkonnakohtus tagab spetsialiseerumise kolleegiumide olemasolu ja eraldi asjade jaotamist spetsialiseerunud kohtunikele pole – seda käsitleb punkt nr 7. Põhiline on, et oleks reguleeritud kohtu

koosseisude moodustamise alused ning kohtunike vahel kohtuasjade jaotamine ja ümberjaotamine. Samuti tuleb reguleerida kohtuniku teise kolleegiumi koosseisu kaasamine, esimese astme kohtu kohtunike kolleegiumisse kaasamine ja reeglid tööjaotusplaanis reguleerimata küsimuste lahendamiseks.

KHN-i liikmed esitavad küsimusi ja avaldavad arvamust.

Jerofejev: Punktis 3.1.3 on kiireloomulised asjad – kas iga kohus määrab need ise või peaks need olema ühtsed üle Eesti? Näiteks tsiviilkohtumenetluses hagi tagamine.

Lippus: Oleme seletuskirjas vaid näitliku loetelu välja toonud.

Jerofejev: Kohtud on väga erinevad. Punktist 7.3.4, kus on sätestatud kohtuasja ümberjaotamine eesistuja taandumise korral, on raske aru saada. Kui ringkonnakohtus on kolmeliikmeline koosseis, siis peaks taandamine nii eesistuja kui teiste koosseisu liikmete suhtes käima samamoodi. Miks siin vahet tehakse?

Lapimaa: Kui taandatakse koosseisu liige, siis kohtuasja ümber ei jagata. Eesistuja jääb ikkagi samaks ja kaasatakse koosseisu teine kohtunik.

Pikamäe: Kas siin on mõeldud olukorda, kus eesistuja ja ettekandja langevad kokku?

Lapimaa: Jah.

Perling: Kas ja kui palju kriminaalasjades arvestab tööjaotusplaani seda, millal lõpeb kohtuniku viimane üldmenetlus, mis tal käes on?

Asi: See tähendaks seda, et peaksime tööjaotusplaani sisuliselt iga kuu muutma.

Siigur: Lahenduseks saab olla see, et maatriksi järgi jagatakse kellelegi ära ja juhul, kui see läheb tõesti kohtunikule, kelle kalender on selline, et ta mõistliku aja jooksul asja lahendatud ei saa, siis saab esimees oma pädevuse järgi asja ümber jagada.

Perling: Kas ma saan õigesti aru, et mõistlik menetlusaeg ja vahistamised ei tingi asja eelisjärjekorras arutamist?

Lippus: Tööjaotusplaani järgi mitte.

Asi: See tuleb seadusest, et need asjad tuleb lahendada eelisjärjekorras.

Perling: Küsimus on, et mis selle konkreetse kohtuniku eelisjärjekord on.

Siigur: Kohtu kui terviku ülesanne on vaadata, et asjad saaks mõistliku aja jooksul ära lahendatud ja esimehe pädevuses on vajadusel asjade ümber jagamine. Tööjaotusplaani põhimõtete dokumendi koostamisel jõudsime järeldusele, et tööjaotusplaani peab olema lihtne, selline maatriks, mille järgi saab kohtu kantselei asju jagada. Seega ei saa sinna panna väga palju spetsiifilisi mõtteid. Asja jagamisel ei ole võimalik kontrollida, millal on kohtunikul võimalik hakata asja läbi vaatama, ja hinnata, kas see on mõistlik aeg või mitte.

Perling: Kui on teada, et konkreetse kohtuniku viimane üldmenetlus plaanitud 2019. a. kevadeks, kas siis ei ole võimalik, et see kohtunik jäetakse automaatselt jagamisest välja ja juhuslikkuse printsiip saab tagatud mitte 70 vaid näiteks 60 kohtuniku vahel?

Asi: Kantseleile ei saa panna kohustust selliste otsuste tegemiseks.

Loide: Seda on tegelikult võimalik juba täna tööjaotusplaanis reguleerida. Näiteks meie maakohu tööjaotusplaanis on lisaäte, mille kohaselt tuleb täiendavalt jälgida, et paljude süüdistatavatega asjad jaotatakse kriminaalasju lahendavate kohtunike vahel võrdselt. Ehk alguses jaotataksegi kohtuasjad juhuslikkuse põhimõttel, kuid on ka säte, mille alusel võib erandkorras õigusemõistmise tagamiseks teha kohtu esimehele ettepaneku asja ümberjagamiseks. See, et ühel kohtunikul on 2019. aasta märtsis või

2020. aasta märtsis istungi järjekord, ei pruugi automaatselt tähendada, et tal 2018. aasta juunis ei ole aega.

Perling: Nõus. Kohtu esimeestega kohtudes oli mõistlik kokkulepe, et teatud planeerimisküsimusi võib arutada osapoolte vahel. Kes selle ettepaneku Teie hinnangul teha võiks, et ei tekiks konflikti, kui prokuratuur tuleb ja palub asja varem vaadata, kuna menetlus läheb kaugemale kui aasta?

Loide: Asjade ümberjagamise vajadus peab tulenema kohtust ja kohtumajast endast. Objektiivsed asjaolud selleks peavad olema nähtavad. Kui peame leidma spetsialiseerunud kohtunikud majandusasjadele, siis need asjad hakkavadki olema menetluse järjekorras. Selleks, et tagada võrdsus, tuleb jagada need kõikidele kriminaalasju menetlevatele kohtunikele.

Pikamäe: Seda küsimust, mida Lavly Perling püstitab, ei saa tööjaotusplaani reguleerida praktilistel põhjustel. Kui asi läheb väga kaugemale, siis saab kohtu esimees sekkuda ja määrata asja arutamise teisele kohtunikule.

Perling: Seega kohtu esimehega võib suhelda sellel teemal?

Pikamäe: Istungi aja leidmine eeldab konsensust kõigilt menetlusosalistelt. Kui kohtuniku määratud aeg ei sobi advokaadile ega prokurörile, ei ole võimalik ka midagi arutada.

Lind: Kui prokuratuuril on mure, et asja arutamine jääb liiga kaugesse tulevikku, siis kas selle lahendamiseks ei ole mõeldud kriminaalmenetluse seadustiku §-s 274¹ sätestatud kohtumenetluse kiirendamise taotlus, mille esitamise õigus on kõigil pooltel?

Perling: Mõõnan, et see ongi tasakaalu otsimise koht, et kõigile osapooltele oleks sobiv lahendus. Aga küsimus oli ajendatud sellest, et mõistlik on aegajalt seda küsimust omavahel arutada. Kindlasti ei ole mõtet panna kiireid tähtaegu, mille raames ei suudeta tagada õigusemõistmise kvaliteeti.

Eerik: Ümber jagamine ei pruugi alati anda efekti, sest põhjus võib olla selles, et mõni menetlusosaline, näiteks advokaat, on hõivatud teise suure asjaga.

Pikamäe: Punkt 4 ütleb, et halduskohtu tööjaotusplaanis märgitakse halduskohtu koosseisu moodustamise alused. Samasugune säte on ka ringkonnakohtu kohta punktis 7.2. Maakohtu kohta ei ole sellist reeglit. Miks?

Lippus: Kuivõrd seal on ka rahvakohtunikke vaja kaasata, siis tehakse seda seaduse alusel. Rahvakohtunike kohta tööjaotusplaani midagi täpsemat panna ei ole tarvilik.

Jerofejev: Kui mitte eesistuja taandatakse, kuidas siis toimitakse? Ei ole õige, et võetakse ära asi kohtunikelt, kelle vastu taandust ei esitata.

Loide: Siis ei olegi vaja asja ümber jagada. Koosseis jääb alles, ainult eesistuja vahetub/ jagatakse ümber.

Palm: Ebakõla minu jaoks seisneb selles, et ühelt poolt soovitakse, et spetsialiseerutakse asjadele, mida tuleb kohtusse vähe, aga samas tuleb nendele spetsialiseeruda mitmel kohtunikul. Võib juhtuda, et mitmele kohtunikule ei jätkugi asju, mida tuleb kohtusse vähe ja siis kannatab juhuslikkuse printsiip. Loogilisem oleks spetsialiseeruda asjadele, mida tuleb kohtusse rohkem ja mis eeldavad süvenenud teadmisi ja vilumust.

Lippus: Arvestades Tartu Halduskohtu väiksust ja et meil on ainult kaks halduskohut, siis olemegi jätnud kategooriad nimetamata, milles peaks halduskohtus spetsialiseerumine toimuma. Punkti 5 üldprintsiip, mida tööjaotusplaanide koostamisel arvestada, ei nõua, et asju peaks kohtus vähem olema, vaid et valdkonnast tingituna peaks kohtunikul olema teadmised ja vilumus. Kui teatud valdkonna kohtuasju tuleb vähe, siis on mõistlik, et nendega tegeleks vilunud kohtunikud. Kohtud peavad ise leidma tasakaalu. Kui väikeses kohtus ei saa spetsialiseerumist korraldada nii nagu seda tehakse Tallinnas, siis seda ei tehti. Seetõttu nõudeid halduskohtule ei seati.

Loide: Jätkuvalt on küsimus, et punkti 5.2 kohaselt toimub spetsialiseerumine üle kohtu ja seletuskiri ütleb, et justkui ei tohi spetsialiseeruda kohtumaja siseselt, vaid tuleb spetsialiseeruda üle terve maakohtu. Ma ei pea seda õigeks. On võimalik ka kohtumajade kaupa spetsialiseeruda. Üle maakohtu spetsialiseerumine seab piiranguid ja tekib oht, et kohtunikud peavad hakkama risti-rästi sõitma. Kohtute seaduse § 37 lg 2 p 3 kohaselt jagatakse eelkõige asju selle kohtumaja kohtunikule, mille teeninduspiirkonnas on selle asja kohtualluvus. Seega kohustusliku üle kohtute spetsialiseerumisega ma ei nõustu. Teiseks, korralduslik küsimus seoses alaealiste teemaga – kes hakkab määrama, et tegemist on alaealise asjaga? Selleks isikuks ei saa kindlasti olla kantselei ametnik, kes peaks hakkama igasse asja sisse vaatama. Kas toimikule tuleb prokuratuurist märge selle kohta, et tegemist on alaealise asjaga ja sellega peab tegelema spetsialiseerunud kohtunik?

Perling: Süüdistusaktis on sünniaasta.

Loide: Kuid seal ei ole infot alaealise kannatanu kohta. Kui süüdistusaktis on 15 süüdistatavat, kas kantselei ametnikul on kohustus see sealt välja lugeda?

Kõlvart: Kannatanu kohta tuleb info kaasa kriminaalmenetlusregistrist.

Loide: Kantselei ametnik ei ole pädev seda üle vaatama.

Asi: Kantselei ametnikule ei saa seda kohustust panna.

Lippus: Tööjaotusplaani dokumendis on kirjas vaid karistusseadustiku 9. peatüki 7. jaos sätestatud sätteid.

Loide: Praegune sõnum on see, et kantselei ametnik peab süvenema süüdistuse sisusse ja see ei ole normaalne. Ettepanek on, et prokuratuur teeb asjale märke seda kohtusse saates.

Perling: Me elame IT riigis. Tuleb panna filter IT süsteemi, mitte loota, et prokuratuur ütleb info ette. Piltlikult öeldes asja kohtusse tulles tekib hüüumärk, et siin asjas on alaealine ja see läheb alaealiste spetsialiseerunud kohtunike jagamise ringi.

Kõlvart: Meil on arvatavasti need andmed olemas, et kannatanu oli sätte toimepanemise ajal alaealine ja kohtute infosüsteemis on sellekohane linnuke juba olemas.

Loide: Kui spetsialiseerumine on kohustuslik alaealiste asjades ja näiteks majandusasjades, siis kuidas lahendada see olukord sellisel juhul, kui on spetsialiseerumiste paljusus ühes asjas?

Lippus: Majandusasjades ei ole enam spetsialiseerumise nõuet.

Perling: Seal ei ole paljususe printsiipi. Kui küsimuse all on inimene ja teadmised, siis võiks õigussüsteem eelistada inimest ja alati alaealise erikohtlemist.

Pikamäe: Töögrupis olivad teavad ise paremini, mis on punkti 5.2 taust. Kui enamus töörühmast dokumendi sellisena heaks kiitis, siis väljendab see töörühma seisukohta.

Lippus: Tööjaotusplaani ongi keeruline teha ja kohtute seaduse §-s 37 sätestatud tööjaotusplaani nõuded tuleb nagunii tagada. Seal öeldakse, et asjade jaotamisel jaotatakse võimalikult palju asju selle kohtumaja teenistuses olevate kohtunike vahel.

Loide: Miks ei või igasse majja määrata spetsialiseerunud kohtunikku? Praegune sõnastus ütleb, et ei või kohtumajade põhiselt.

Lippus: Võite küll, kui olete taganud spetsialiseerumise kohtu üleselt, aga jaotamine toimub ikkagi niimoodi, et teil on igasse kohtumajja jagatud kohtunikud. Peate ise teadma, kas printsiibid on täidetud ja kas kõik need kohtunikud on vastava ettevalmistusega.

Jerofejev: Ivo Pilvingu arvates ei peaks kohtute ülene spetsialiseerumine olema kohustuslik. Ta leiab, et üle kohtu spetsialiseerumine on kollisioonis kohtute seaduse § 37 lg 2 p 3. Tegelikult on sisuline küsimus, kes sõidab – kas kohtunik või menetlusosaline? Kui on üle kohtute spetsialiseerumine, siis

kohtunik sõidab. Kui nii otsustatakse, siis nii on, aga see tuleb kindlalt ära otsustada, mitte sätestada, et on spetsialiseerumine üle kohtu. Nõustun Lavly Perlinguga, et jagamise otsustamine peab jääma kohtule. Perekonnaasjade punktiga 6.6 võib nõus olla.

Pikamäe: Kas punkti 5.2 arutati töögrupis?

Lippus: Arutati. Soovime ära hoida seda, et näiteks Tartu Maakohtus leitakse, et alaealiste süüdistatavate asjadele spetsialiseerunud kohtunikke on võimalik määrata vaid Viljandi ja Tartu kohtumajja ning teistes väiksemates kohtumajades jagatakse need asjad kõikide kohtunike vahel, sest muidu on õigusemõistmist kohtus keeruline korraldada. Kui spetsialiseerumine on nõutav, siis tuleb vaadata kogu maakohtu koosseisu ja teha kaalutletud otsus. Spetsialiseerumine ei tohiks toimuda nii, et vaid suuremates majades on tegelik spetsialiseerumine ning väiksemad majad menetlevad kõiki asju ikkagi vastavalt kohtuasjade juhuslikule jaotamisele.

Siigur: Asja mõte on selles, et kui on otsustatud, et teatud liiki alaealiste kuritegudele tuleb spetsialiseeruda, siis kohtus kui tervik peab olema spetsialiseerunud ja see, mis kohtumajas spetsialiseerunud kohtunik istub, ei ole oluline.

Pikamäe: Palun põhimõtete seletuskirja lisada täiendav selgitus põhimõtete punkti 5.2. osas, mis käsitleb spetsialiseerumise korraldamist. Küsimus on punkti tõlgendamises.

Asi: Seletuskirja täiendamisel palun panna kirja ka see, kes sõidab. Kohtunike sõitmist kohtumajade vahel mina ei toeta. Kui tekitame olukorra, kus kohtunikud peavad hakkama sõitma sellises mahus erinevate majade vahel, siis on vaja kohtunikke juurde.

Pikamäe: See on sama küsimus, mis on pidevalt üleval olnud. Kui tehti neli suurt maakohut ja öeldi, et nende juhtimine on ühtlustatud, siis kogu argumentatsioon lähtus arusaamast, et kohtunikud peavad teatud juhtudel sõitma ühest kohtumajast teise ja see oli kogu reformi eeldus. See on paratamatus.

KHN-i liikmed hääletavad tööjaotusplaanide koostamise ühtsete põhimõtete heakskiitmise suhtes

Poolt: 8

Vastu: 1

Erapooleitud: 0

Pikamäe: Ühtsed tööjaotusplaanide põhimõtted on heaks kiidetud.

Mul on lisaks märkus seoses tööjaotusplaanide koostamisega ja kohtute seaduse sättega, mis võimaldab kohtuasju erakorralistel asjaoludel ümber jaotada. Mul on üha enam kujunemas veendumus, et selleks, et esimees saaks seda volitust teostada, peavad tööjaotusplaanist tulenema mingid printsiibid. Kui on kohtuid, kus esimeestele ei ole neid printsiipe kehtestatud, siis peaks seda tegema. Vastasel juhul jõuame olukorrani, kus esimees võib erakorralises olukorras jagada asju oma äranägemise järgi, mis on vastuolus seadusliku kohtualluvuse põhimõttega, mis peab välja jõudma üksiku kohtukoosseisu tasandile. Kohtukoosseis peab tulenema seaduses määratud kriteeriumite alusel. Riigikohtu kriminaalkolleegiumis on olnud vähemalt üks kaebus selle peale, kus kohtu esimees jagas asjad ringi ja seejärel vaidlustati seaduslik kohtualluvus. Selliste vaidluste edaspidiseks vältimiseks tuleks tööjaotusplaan üle vaadata mõelda lahendus ka selliste olukordade jaoks.

Kõigepealt tuleks kohtujuhtide nõupäeval arutada tööjaotusplaanide rakendamise praktikaid ning suvisel KHN-i istungil antakse ülevaade ühtsete tööjaotusplaanide põhimõtete rakendamisest.

Otsus: KHN kiidab heaks tööjaotusplaanide koostamise põhimõtted

4. Kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu arutelu (asenduskohtunik, lisatasu) – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Merit Kõlvart

Pikamäe: Asenduskohtunike teemaga on tegeletud aastaid. Arutelus võiksime keskenduda põhimõtete arutamisele ja nüanssidesse ei laskuks.

Kõlvart: Eelnõu käsitleb asenduskohtunike institutsiooni ja kohtunike valveaja lisatasustamist. Välja on võetud ringkonna kohtu kolleegiumite esimehi puudutav osa ja juurde on pandud Tartu Maakohtu kinnistusosakonna ja registriosakonna ühendamine ning piirkondlike talituste mõiste seadusest ära kaotamine. Viimase puhul on tegemist pigem tehnilise muudatusega. Asenduskohtuniku institutsiooni osas nähakse eelnõus ette, et eristatakse esimese astme kohtu asenduskohtuniku ja ringkonna kohtu asenduskohtuniku. Esimese astme kohtu asenduskohtuniku puhul on tegemist sisuliselt esimese astme kohtunikuga, kes peab vastama esimese astme kohtunikule esitatavatele nõuetele ja ta nimetatakse ametisse nii nagu nimetatakse ametisse esimese astme kohtunik, aga tal ei ole alalist teenistuskohata – konkursi kuulutamisel kuulutatakse välja asenduskohtuniku konkurss. Kui esimese astme kohtu asenduskohtunik on ametisse nimetatud, siis tema kindla kohtu teenistusse määramine toimub KHN-i ettepaneku tegemisega Riigikohtu üldkogule, kes määrab esimese astme kohtu asenduskohtuniku konkreetse kohtu teenistusse. KHN teeb selle ettepaneku kohtu esimehele põhjendatud ettepaneku alusel ning ütleb ära ka kohtumaja, kuhu asenduskohtuniku tööle suunatakse. Algselt oli ette nähtud, et esimese astme kohtu asenduskohtunikul on võimalus üleviimise korras asuda esimese astme kohtnikuks, aga kuna töörühm arvas, et see ei ole põhjendatud, siis tuleb tal kandideerida avalikul konkursil. Töörühm ei olnud üksmeelel ka esimese astme kohtunikule lisatasu maksmise osas ning leiti, et lisatasu maksmine ei pruugi olla põhjendatud,

Ringkonna kohtu asenduskohtunik nimetatakse kohtusüsteemi sisese konkursi alusel. Ringkonna kohtu asenduskohtunik peab vastama ringkonna kohtu kohtunikule esitatavatele nõuetele, ta nimetatakse ametisse tähtajaliselt kohtute seaduse alusel, talle säilitatakse selleks perioodiks esimese astme kohtuniku koht ning talle makstakse ringkonna kohtuniku palka. Algselt oli eelnõus sees, et tal on võimalus üleviimise korras asuda ringkonna kohtu kohtnikuks, kui see tähtaeg saab läbi, aga töörühma arvates võiks ringkonna kohtu asenduskohtunik saada ainult konkursi korras ringkonna kohtu kohtnikuks kandideerida või siis minna tagasi esimese astme kohtusse.

Töörühmas oli arutamisel ka see, et kui esimese astme asenduskohtunik liigub, siis lahendab ta talle määratud ja seni lahendamata kohtuasjad teises kohtus lõpuni. Need asjad, mida ta lahendab lõpuni, määratakse kindlaks tööjaotusplaanis ning nendega arvestatakse uue kohtu teenistuses asjade jagamisel, et asenduskohtuniku koormus ei läheks ebamõistlikult suureks. Kui tegemist ei ole esimese astme kohtunikuga või ringkonna kohtu kohtunikuga, kes soovib asuda asenduskohtuniku kohale, siis kohaldatakse talle noorkohtuniku kohta sätestatud, ehk talle määratakse 90% kohtuasjadest ja makstakse sellega proportsioonis töötasu vastavalt praegu kohtute seaduses sätestatule.

Valveaja osas oleme hetkel võtnud aluseks prokuratuuri seaduses prokuröri valveaja sätte ja kohtuniku valveaja tasustamine on sätestatud sarnaselt. Valveaja tasustamise põhimõtted sätestatakse kohtute seaduses ja määruuse reguleerida jäävad küsimused mitu kohtuniku valves võib olla, et saada teada, mis see eelduslik kulu valveaja tasustamisel võiks olla. Töörühmas kerkisid esile küsimused seoses sellega, kas valveaja tasustamine peaks toimuma ühtemoodi kõigi kohtunike suhtes, kas esimehe valveaeg tuleb lisatasustada nende ülesannete teostamisega seoses, mis tulenevad kohtu esimehe positsioonist ning kas eraldi tuleks sätestada KrMS-is sätestatud jälitustegevuseks loa andmisega tegelevate kohtunike valveaeg. Meie seisukoht on, et mida lihtsam on valveaja tasustamine, seda parem ning me ei soovi väga palju erisusi sisse tuua.

Valveaja eest lisatasu maksmise alla lähevad ka nädalvahetused ja riigipühad.

KHN-i liikmed esitavad küsimusi ja avaldavad arvamust.

Jerofejev: Kas ringkonna kohtusse määratakse vaid esimesest astmest kohtunik asenduskohtnikuks?

Kõlvart: Jah. Kandideerida saab vaid esimese astme kohtunik. Kuivõrd esimese astme asenduskohtnikule kohaldatakse ka esimese astme kohtuniku kohta sätestatud, siis ei ole välistatud ka esimese astme asenduskohtuniku kandideerimine ringkonna kohtu asenduskohtnikuks, kui eksamikomisjon leiab, et ta vastab ringkonna kohtu kohtunikule esitatavatele nõuetele.

Jerofejev: Kui esimese astme kohtunik läheb ringkonna kohtusse asenduskohtnikuks, siis tähendab see, et esimese astme kohtusse tuleb asenduskohtunik? Asenduskohtuniku institutsioon on põhimõtteliselt vajalik.

Kõlvart: Jah. Esimese astme asenduskohtunike arvu määrab minister määruses, kus on sätestatud kohtunike arv. Suureneb kohtusüsteemis olevate kohtunike arv.

Lind: Nõustun, et asenduskohtuniku institutsioon on vajalik. Küsimus on aga seoses põhiseaduse §-ga 147, mille kohaselt nimetatakse kohtunik ametisse eluaegsena. Kuidas on see maakohtus lahendatud, et asenduskohtunikuga probleemi ei tekiks?

Kõlvart: Maakohtu asenduskohtunik nimetataksegi ametisse eluaegselt, sisuliselt kohaldatakse talle esimese astme kohtuniku kohta sätestatud. Erisus on ringkonnakohtu asenduskohtunikuga, kes nimetatakse ringkonnakohtunikuks tähtajaliselt.

Lind: Kui ta on asenduskohtunik, siis on tõenäoline, et tal ei ole pidevalt kohtunikuna tööd. Kas ta on sellel ajal ka kohtunik?

Kõlvart: Asenduskohtunik määratakse sinna kohtusse, kellel on tema järgi vajadus töökoormusest lähtuvalt. Ei öelda, et asenduskohtunik tuleb määrata just sinna kohtusse, kus keegi kohtunik on varasemalt teenistuses olnud.

Lind: Pidevalt on koormus seega tagatud?

Kõlvart: Jah. Kui parasjagu kedagi eemal ei ole, siis on ta kohtus, kus töökoormus on kõige suurem ja seda otsustab KHN.

Saar: Palun avada asenduskohtuniku kontseptsiooni – kui palju neid süsteemis võiks olla ja kuidas toimub nende ametikohtade rahastamine?

Lippus: Rahastamise küsimus tekkis ka tööühma liikmetel. Näeme, et praegu on kohtunike tööjõukulud eelarves arvestuslikud, ehk nii palju raha on garanteeritud, kui palju kohtunikele töötasusid ja lisatasusid maksta tuleb. Seoses lapsehoolduspuhkusel või haiguslehel olevate või ajutiselt kohtusüsteemist eemal olevate kohtunikega, kellele ei maksta Eesti riigi eelarvest palka, jääb raha hetkel kasutamata. Kui loome asenduskohtuniku kohad ja leiame, et neid on ametis nii palju, et kõik ministri määruses toodud kohtunike kohad oleksid füüsiliselt täidetud, siis raha, mis praegu on kasutuseta, leiab kasutuse. Rahastamise allikas on riigieelarve. Kohtunik nimetatakse ametisse ja talle hakatakse maksma tasu, erisusi ei ole. Praeguses eelnõu menetlusfaasis ei ole veel Rahandusministeeriumiga läbirääkimisi peetud.

Saar: Kas kasutamata raha kasutamine võib tähendada, et mõni põhikohtuniku koha konkurs jääb välja kuulutamata, kuna meil on asenduskohtunikud ametis?

Lippus: Kindlasti mitte, need pole omavahel seotud. Kui vaadata 2017-2018 kohtuniku kohtade täituvust ja kohtuniku kohtade konkursside väljakuulutamist, siis 2017. aastal, kui kohtunike palgakulud ei olnud veel arvestuslikud, said kõik kohtuniku kohtade konkursid viivitamatult välja kuulutatud. Rahakogumise eesmärgil ei jäeta kohtunike konkursse välja kuulutamata.

Vallikivi: Eesti ajal olid esimeses astmes lisakohtunikud, keda Riigikohus komandeeris. Neid oli algul 2 ja 1935. aastast 4 ning nad olid täispalgalised ehk tagatud olid kõik kohtuniku garantiid. Kas asenduskohtuniku puhul saab olema samamoodi, et ta on nimetatud eluks ajaks ja talle makstakse palka ehk ta ei ole reservist võetav tööjõud töövõtulepinguga ning kui töö pole, siis palka ei maksta? Kui ta jääb majanduslikult sõltuma, näeksin ma probleemi tema sõltumatuses.

Kõlvart: Ta on ikkagi kohtunik, kes annab nõusoleku, et teda võib teenistusse määrata kuuajalise etteteatamisega ükskõik kuhu Eesti kohtusse.

Vallikivi: Kes määrab?

Kõlvart: Kohtu esimees, kes arvab, et tema kohtus on vaja asenduskohtunikku teeb sellekohase ettepaneku KHN-ile, et KHN teeks ettepaneku Riigikohtu üldkogule määrata asenduskohtunik selle kohtu teenistusse.

Vallikivi: Kui keegi teda oma kohtusse ei taha, siis palka makstakse edasi?

Kõlvart: Ta jääb sellesse kohtusse, kus ta on, kuni ta määratakse uude kohta ehk tema n-ö ära toomist ei pea otsustama.

Madise: Teeksin ettepaneku, et asenduskohtunikke nimetatakse alati ressursikasutusele mõeldes. Vältida tuleks olukorda, kus kohtunikul palk jookseb, aga ta ei lahenda kohtuasju, vaatamata sellele, et ta võiks seda teha. Kujutan ette, et Justiitsministeeriumil on olemas kohtunikukonna kohta keskmine teave, kui palju kohtunikke on parasjagu riigist väljas või pikaajalisel lähetusel. See info võiks tulevikus KHN-is asenduskohtunike määramisel otsuse tegemisel juures olla. Esimese astme kohtunik, kes on saanud ringkonnakohtu asenduskohtunikuks, soovib küllap seal püsivale kohale saada. See koht on noorele teenistusse sisenevale ja väiksemate perekondlike kohustustega inimesele sobiv ja hea algus.

Kikerpill: Küsimus seoses valveaja tasustamisega. Praegune õigusemõistmise korraldus paneb kohustuse näiteks minu puhul seitsmes kohtumajas tagada üheaegselt õigusemõistmine ja sealhulgas vajadusel ka nädalvahetusel. Saan aru, et kui korraga on nädalvahetusel seitse kohtuniku ühe kohtu kohta valves, siis see on Teie nägemuses liiga palju? Kas neile kõigile saab maksta või kuidas peab tegema?

Kõlvart: Arv on hetkel lahtine. Töörühmas sai palutud kohtutel meile see arv anda ja seda põhjendada, aga seni vastuseid pole.

Kikerpill: Kui mul on kaks kohtumaja, kus on kaks kohtuniku püsivalt tööl iga teine nädal ja kes teenivad suure lisatasu, siis see ei ole ressursi mõttes tark tegu. Sel juhul peaks see igal pool tagatud olema, kui tahame, et kohtumajad kõikjal säiliks ja töötaksid.

Kõlvart: Prokuröridele näeb prokuratuuri seadus ette, et lisatasu makstakse kuni 10% ametipalgast kuus, olenemata valves oldud päevade arvust. Kui valveaega on vähem, siis arvestatakse tasu valvegraafiku alusel. Kui valveaega on rohkem, siis üle 10% ametipalgast ei saa. Oleme selle piirangu kohtunike valveaja puhul hetkel välja võtnud.

Kikerpill: Minu palve on seda sätet kaaluda, et oleks võrdsus tagatud ja ei peaks näiteks nädalvahetusel Pärnust Kuressaarde sõitma või vastupidi.

Lippus: Me ei ole mõelnud siduda valves olevate kohtunike arvu kohtumajade arvuga. Seoses Kuressaare ja Pärnu kohtumajaga, siis Saaremaal on ilmselt vaja, et nädalvahetuse ühel päeval oleks keegi valves, aga teil on ka lühema distanttsiga ja kergemini ligipääsetavaid maju, kust kohtunik võtta. See ongi pandud ministri määruse regulatsiooniks, et leida mõistlik ja riigieelarvet mitte ülemäära koormav, kuid vajadustele vastav valves olijate maksimaalne arv.

Kõlvart: Eelnõus on praegu muudetud kohtute seaduse § 6 lg 2 ja 3, kus on sätestatud kohtu tööaeg. Tuleb mõelda, kas see on vajalik või tekitab pigem probleeme. Oleme juurde lisanud, et kohtu tavapärase tööaeg on tööpäevadel kell 09.00-18.00. Pärast tavapärasest tööaegast võib kohtuistungit pidada juhul, kui kohus leiab, et see on otstarbekas õigusemõistmise huvides. Lõige 3 ütleb, et menetlusseadustikes sätestatud ettenägematute või edasilükkamatute teenistusülesannete täitmiseks võib menetlustoiminguid, sealhulgas kohtuistungit, pidada ka kohtu tavapärasest tööajast välisel ajal.

Loide: Juhin tähelepanu, et punkti 27 all oleva muudatuse sõnastus vajab korrigeerimist. Paragrahvi 76 lisatav lõige 7 ütleb, et lisatasu suurus ühe valveaja tunni eest on 10% kohtuniku ametipalgast. Seda võib mitmeti tõlgendada ning seda tuleks täpsustada. Võib tõlgendada ka selliselt, et ühe tunni eest makstakse 10% kuupalgast. Küsimus on, kuidas kohtunike tunnivalga suurus arvestatakse.

Kõlvart: See on määruses reguleeritud.

Lapimaa: Praegu on väga hästi välja kujunenud põhimõte, et kohtunik määrab oma tööaja ise ning see toimib hästi. Paragrahvi 6 lõike 2 muutmine ei tohi tuua kaasa olukorda, et seda hakatakse käsitleda justkui tööajarežiimina ja seda kontrollitakse. Lõige 2 tuleks sõnastada paremini, et see on istungite pidamise aeg. Teine küsitavus lõikes on, et ka enne kella üheksat võib praktikas pidada kohtuistungeid, millega menetlusosalised on nõus, seega nii järgalt ei saa olla kirjas keeld, et enne üheksat ei või kohtuistungit pidada.

Kõlvart: Siis tuleks muuta ka lõiget 3, need on omavahel seotud. Lõige 3 viitab tavapärasele töövälisele ajale ja erinevalt lõikele 2, mis on ainult kohtuistungite kohta, hõlmab lõige 3 ka menetlustoiminguid ning on seega laiem.

Madise: Seoses paragrahvi 6 lõike 2 ja 3 muutmisega tuleb jääda selle juurde, et kohtunik korraldab oma tööaja iseseisvalt ja tavapärase kohtumaja kantselei tööaeg ei ole tema tööaeg. Kui tahta lõiget 2 muuta, et määratleda ka kohtu tavapärase tööaeg, siis ehk on see seotud ka punktiga 29 ehk valveaja defineerimise küsimusega. Kui nii, siis on kaks võimalust. Esiteks, jätta lõige 2 nii nagu on, aga valveaeg defineerida ajana, mis on õhtul peale kuut ja hommikul enne üheksat. Kui küsimus on istungite korraldamisest muul ajal, siis on see paragrahvi 6 lõikes 2 ja 3 praegu olemas. Hea on, et seoses lõike 3 muutmisega võib kriminaalasja kiirmenetluse lahendamiseks, väärteo eest karistuse mõistmiseks, tõkendi kohaldamisel haldusmenetluses loa andmise otsustamiseks kohtuistungite mõistmist pidada muul ajal – kas on selgunud, et see loetelu on liiga kitsas? Kui nii on, kas on võimalik panna kirja arusaadavamalt, mis sinna juurde tuleb?

Kõlvart: Ettepanek oli, et sinna võiks juurde tulla tsiviilkohtumenetluses isiku kinnisesse asutusse paigutamise asjad ja lapse eraldamised perekonnast. Küsimus on, kas panna need konkreetsed asjad sisse või teha loetelu üldiseks.

Madise: Kui on teada, mis need kiired asjad on, siis on arusaadavam ja parem panna need asjad kirja.

Kerstna-Vaks: 15% lisatasu on diskuteeritav. Tšekimajandust reaalselt kulude osas ei saa eeldada, sellega tekib probleeme. Ebamugavustasu ja teatud ebastabiilsuse tasu vastu ei ole mul midagi, aga tuleb arutada, mis oleks kõige optimaalsem variant, et ka kolleegide hulgas ei tekitaks see ilmselget mittemõistmist. Häid ettepanekuid palju ei ole. Tuleks arutada, kas see peab just 15% olema, võib-olla peaks see väiksem summa olema. Töögrupis arutasime veel seda, kuid eelnõu koostajad on selle kõrvale lükanud, et esimesel aastal tuleb ebamugavusi taluda olukorras, kus inimene alles siseneb süsteemi, mitte ei ole tavakohtuniku kohalt lasknud ennast üle viia asenduskohtuniku kohale ning sellisel juhul tuleks esimesel aastal ebamugavust taluda kogemuste saamise eesmärgil ilma täiendava tasustamiseta.

Loide: Sellisel kujul tavapärase tööaja määratlemisel puudub vajadus, sest paragrahvis, mis räägib valveaja eest lisatasu määramisest valvegraafiku alusel, on öeldud vaid riigipühadel ja nädalavahetustel, mitte öisel ajal. Jälituskohtunike ja läbiotsimiskohtunike valveaeg (võiksid olla ühildatud), kes on kogu aeg ööpäevaringselt valves, on teise sättega määratletud ja nemad saavadki 10% kõrgemat palka.

Madise: Ehk lõige 2 jätta muutmata ja lõikes 3 lisada need konkreetsed kiired asjad.

Kõlvart: Meil on täna valveaeg defineeritud, kus on öeldud, et see jääb tavapärasest tööajast välisele ajale, aga samas me ei ütle siis, mis on tavapärasest töötamisest väline aeg.

Madise: Defineerida saab nii, et määratakse kellaajad. Teiseks, lähtuvalt Liivi Loide märkusest, on juba teistes sätetes öeldud, et see on üksnes nädalavahetus ja riigipühad. Nüüd tuleb valida üks variant kahest valveaja defineerimisest. Kui mõeldakse teenistuskohustust, mille eest lisatasu ei saa, siis tuleb ka see KHN-ile selgelt välja öelda.

Saar: Käis läbi, et asenduskohtunik võiks olla ametikoht, mis on sobilik noorele kohtunikule, kes on innukas, kes ei ole ühe elukohaga nii püsivalt seotud ja on valmis Eestis ringi liikuma. Lisatasu maksmise temaatika haakub sellega, et mida asenduskohtunikult ootame ja milliseid inimesi sinna tahame. Kas tahame seda kujundada süsteemi sisenemise ametikohana või ootame, et asenduskohtunik on eraldi karjäärimudel vilunud ja oskuslikele kohtunikele, kes on valmis süsteemis liikuma ja kellele ebamugavuse talumiseks makstakse kõrgemat palka, kui teistele samas kohtuastmes töötavatele kohtunikele? Ei ole selge, mida asenduskohtunikult ootame.

Kõlvart: Töörühm arvas, et asenduskohtunik peab olema kogunud. Ilmselgelt ei ole võimalik kohe konkursi raames kohad täita kogunud asenduskohtunikega ning peame arvestama, et selle institutsiooni loomisest ongi asenduskohtunikeks alguses noorkohtunikud, aga aja möödudes on võimalik asenduskohtunike kohtadele jätta kogunud kohtunikud, kellele võimaldame lisatasu. Me ei saa kogunud

kohtunikke asenduskohtunike kohtadele, kui me lisatasusid ei võimalda. Meie nägemus on, et kohtusüsteemis oleksid kogenud asenduskohtunikud teatud aja möödudes.

Lippus: Lisan, et noorkohtunikul on tema kohtuniku tee alguses 10% väiksem töötasu.

Jaaksoo: Kas asenduskohtuniku kontspetsioon tähendab, et lisaks sellele, et ta peab olema valmis liikuma üle Eesti, peab ta olema valmis lahendama ka nii tsiviil-, haldus- kui kriminaalasju seal kohas, kuhu teda saadetakse?

Pikamäe: See on ka minu küsimus olnud, kuidas planeeritakse asja finantseerida, millele seni vastust pole tulnud. Niikaua, kuni ei ole selge, kust tulevad asenduskohtunikud, on kõik mõttemäng. On kaks varianti. Esiteks, asenduskohtunikud tulevad praegusest süsteemist praeguste kohtunike kohtade arvelt. Ehk me möödame ära töökoormuse igas kohtus ja ütleme, et kusagil on mingisugune ressurss üle, võtame inimesed seal ja muudame nad asenduskohtunikeks. Sellega aga ei olda nõus, sest seal, kus kohtunik ära võetakse, on vaja kohe asenduskohtuniku. Teine võimalus on, et kohtunikke tuleb tuua süsteemi juurde, ehk kohtunike arv kasvab. Praegu ei osata öelda, palju asenduskohtunike kohti peaks olema. Kontspetsioon on üles ehitatud idealistlikult, et eraldi asenduskohtunikud on maakohtu ja ringkonnakohtu tasandil, mis teeb nende arvu suureks. Ringkonnakohtu tasandil mõeldes, mis kandub üle ka esimesse tasandisse, on meil haldus-, tsiviil- ja kriminaalasjade jaoks eraldi kohtunikud ning on mõeldamatu, et asenduskohtunik on valmis kõiki menetlusliike lahendama. Praegust loogikat jätkates, peaks ringkonnakohtus olema eraldi kolm asenduskohtuniku ja vähemalt kolm esimeses astmes, mis on märkimisväärselt suur arv ja neil ei ole midagi asendada. Meil ei ole süsteemis praegu nii suurt probleemi, sest kohtunike arv on määratud lähtuvalt sellest, et asjad saaksid lahendatud mõistliku aja jooksul. Seega on väärt ehitada kontspetsioon üles selliselt, et meil on eraldi esimese ja teise astme asenduskohtunikud. Vaja on asenduskohtunike esimese ja teise astme peale kokku ning mitte rohkem kui kolm kohtuniku, mis kataks ka kõik valdkonnad. See oleks ka maksimaalne arv asenduskohtunike, kellele Rahandusministeerium võiks anda läbirääkimiste teel rahalise katte. See omakorda tähendab, et asenduskohtuniku valides tuleks lähtuda ringkonnakohtunike esitatavatest nõuetest ning mitte miski ei takistaks ringkonnakohtu asenduskohtuniku mõista õigust ka esimesel tasandil. Vastupidi tekiks probleem, sest esimese astme kohtuniku teise astmesse õigust mõistma pannes tekib küsimus legitiimsusest. Asja tuleks tuntuvalt lihtsustada.

Asenduskohtunikele tuleb kindlasti hüvitada ebamugavus, et ta sõidab mööda Eestit ringi väga lühikese etteteatamise peale. Teiseks, kui ta on eluaegselt kohtunikuks nimetatud, siis ei ole mõtet tekitada süsteemi sisenemiseks uut konkurssi ehk asenduskohtuniku võiks saada statsionaarsele kohtuniku kohale üleviimise korras ning seda ei saagi teisiti teha, sest midu tekib küsimus, kas ta ei olegi kohtunik. Kolmandaks, asenduskohtuniku peaks olema alaliselt selles kohtus, kus töökoormus on parasjagu kõige suurem, aga kui asenduskohtunik peab olema tulekahju kustutaja, siis ei saa ta olla noorkohtunik. On loogiline, et asenduskohtunikuks kandideerivad eriti kogenud kohtunikud ning motivatsioon selleks oleks, et neil on võimalus sellel ajal saada kõrgemat teenistust selle ebamugavuse kompenseerimiseks, et ta sõidab mööda Eestit lühikese etteteatamise peale. Selleks võiks ette näha erisuse kasutada emeriteerunud kohtunike, kelle arv järjest kasvab. Alustada tuleks sellest, et tuvastada kui palju antaks juurde lisafinantseerimist selle projekti jaoks. Ülemäära keeruliseks ei ole mõtet asja teha.

Aavik: Kohtunike palgakulu on arvestuslik. Rahandusministeeriumi arvamus tuleb ära kuulata.

Pikamäe: Kohtunike palgakulu katmine arvestusliku kuluna on arvestatud 242 kohtuniku kohta, kui tahame kohtunike juurde saada, tuleb Rahandusministeeriumiga läbirääkimisi pidada.

Kerstna-Vaks: Kui läheneda Priit Pikamäe nägemuse järgi, et need on ringkonnakohtu tasemel kohtunikud, kes tulevad ringkonnakohtunike esitatavate nõuete järgi ning kui kandideerivad esimese astme kohtunikud ja ei eeldata, et kandideerivad noored süsteemi astujad, siis on garantiid mõistlikud ja sellisel kujul saab eelnõud toetada. Ei saa olla nii, et keegi, kes pole tuntud ja tunnustatud, siseneb süsteemi ja saab kohe ringkonnakohtu asenduskohtunikuks.

Pikamäe: Asjaga tuleb tööd teha. Nõustun ka Ülle Madise märkusega, et kui on võimalik jätta mingid sätted muutmata, siis tuleb jätta need muutmata. Ka Villem Lapimaa mure esimese sättega on põhjendatud ning valveaja määratlemise saab ette võtta teisti, ilma et oleks vaja kõiki sätteid muuta. Maksimaalselt tuleks juba olemasolevat seaduse teksti säilitada.

Siigur: Valveaeg tuleb selget ja konkreetset juhtumit põhiselt läbi mõelda, et millised on need olukorrad, kus tegelikult valvata tuleb. Töögrupis tulid välja kaks selgelt eristatavat juhtumit – tsiviilasjades ja haldusajades 48 h ja 72 h toimingud – ehk asjad, kus töönädala sees öösel ei ole midagi valvata. Nendest eristuvad kriminaalmenetluses jälitustoimingud ja läbiotsimised, kus tulebki olla valvel ka nädala sees. Esialgse kontseptsiooni järgi on võimalik saada lisatasu valvamise eest, mis ei ole põhjendatud ning see tuleb läbi mõelda.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

Lõuna 13.00-13.45

5. Digitoimiku projekti ülevaade ja digitoimiku tutvustus - § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Margit Lauri

Margit Lauri andis ülevaate paberivaba kohtumenetluse projekti arengutest.

Kristel Marksalu saabus kell 13.46.

Kaljumäe: Minu kogemus algas 2017. aasta alguses, kui Tallinna Halduskohus pilootprojektina osades asjades digitoimikule üle läks. Täpsemalt on kogemus loamenetluse asjades Maksu- ja Tolliameti ja Politsei-ja Piirivalveameti loataotluste lahendamisel. Olulisi probleeme enda jaoks nendest asjades digitoimiku kasutamisel tajunud ei ole. Ühtegi asja endale välja ei ole printinud, kuna riistvara sülearvuti ja kahe kuvari näol võimaldab materjali hästi jälgida. Asja on võimalik tihti enne ära lahendada, kui kantselei jõuab pabertoimiku kokku panna. Põhiline, mis muutmist vajab, ongi mõtteviis. Minule on toetajaks olnud innukas sekretär, kes oli digitoimiku projektist haaratud ning tegi kõik selleks, et mul oleks lihtsam ja saaksin aru, kuidas digitoimiku projekt käib ning kuidas sellest kasu saada. Võib-olla ilma sellise toeta oleks keerulisem. Väljaspool digitoimiku spetsiifikat on minu jaoks väärtus üle teksti sõnajärgne otsing. Kuna olen palju kaugtööl, siis vähemalt keskmise mahuga asjades olen selle omaks võtnud. Positiivne on veel, et digitoimikust saab hästi kopeerida neid PDF faile, mis KIS-is tavaliselt nii hästi kopeeritavad ei ole.

Siigur: Kiidan digitoimikut hea meelega. Lisaks loamenetluse asjadele, mille eripära oli võrdlemisi väike toimiku maht, lahendame me alates eelmisest sügisest digitaalselt ka maksuotsuseid. Alguses suhtusid kolleegid asja kahtlustavalt, aga tegelikult juba enne digitoimiku kasutusele võtmist ei prinditud suurt osa maksuasjadest pabertoimikutesse ja seda ilma seadusliku aluseta ning vaikival kokkuleppel ringkonnakohtuga. On kohtunikke, kes kasutavad digitoimiku rakendust ja ka neid, kes väga ei kasuta. Mina ise ei ole väga kasutanud, kuna olen teisiti harjunud toimetama - KIS-ist faile alla laadima ja sorteerima neid failihaldustarkvaras. Mõõnan, et kui mul paluti sellel teemal sõna võtta, siis sai tarkvara katsetatud ja tööpoolest on dokumentide sorteerimise süsteem hea ja hõlbustab töötamist. Tallinna Halduskohtus oleme lähenenud sellele küsimusele pigem nii, et kui tulenevalt isiku eripärast on vaja midagi välja printida, siis see on lubatud. Kui algul öeldi, et mõeldamatu on toimetada ilma paberita, siis nüüd tuleb välja, et prinditakse välja vaid kõige olulisem. Digitoimiku kasutamisega saalides ei ole kursis, loaasjades ei ole paberit, mida oleks vaja avalikult uurida või ei saa seda avalikult uurida, aga maksuasjades on mõlemal menetlusosalisel nagunii arvutid kaasas ja dokumendid on kõigil olemas. Kuid vähemalt kahes saalis on suured monitorid olemas. Ei ole olnud kuulda probleeme sellega, et istungil pole paberit kätte võtta. Kõige suurem hirm oli alguses, et puhtalt digitoimiku kohtuasjad võivad hakata kahe silma vahele jääma, aga kantselei on meil välja töötanud KIS-i kaudu teavituse süsteemi ja teavituste rida on KIS-is näha. Töötegemisele pakub see palju võimalusi, mida varem ei olnud ja ei saa öelda, et midagi ära võtaks.

Palm: Saab ka meili peale teavituse tellida, ei pea ainult KIS-iga piirduma.

Pikamäe: Välja on toodud, et Riigiprokuratuuril on menetlustoimingute lõpetamised digitaalsed. Kuidas Tallinna Ringkonnakohtu poolt asi paistab?

Lind: Seni oleme jõudnud neid üsna vähe teha sellisel moel, aga probleeme ei ole olnud. Need on asjad, mida teeme kirjalikus menetluses.

Lapimaa: Varem oli nii, et asjad lahendati ära ringkonnakohtus ning maakohtu arhiivis nende toimikute arhiveerimist ei toimunud. Kui ringkonnakohtusse tuli kaebus, printis kantselei selle välja, kohtunik

lahendas asja ära ja andis kantseleisse tagasi, kes kaustiku hävitas ja pani KIS-i üles. See oli mõttetu protseduur ja ringkonnakohtus ei ole toimikute säilitamiseks korda ette nähtud.

Jerofejev: Ühes mõttes oleks ammu aeg minna üle paberivabale asjaajamisele, kuivõrd arvutisüsteem eeldabki, et paberit ei pea olema, ta on siiani olnud paralleelne süsteem. Plussiks on, et hagi tagamisel ei olda enam kuidagi seotud pabertoimikuga ja asjad saab kiiremini ära teha. Kodus töötamise võimalus kaugtöölaua läbi on hea. Kokkuhoid on tulemas, kuna kui prinditakse, siis vaid osa sellest, mitte kogu toimikut. Negatiivsena saab välja tuua selle, et paberi lugemise harjumus on inimestel väga sees ja psühholoogiliselt on harjumusest raske lahti saada. Tsviilkohtumenetluses võib tekkida probleem seoses teistmismenetlusega, kui pabertoimik ära hävitatakse. On võimalik, et 10 aastase lõpliku tähtaja peale tuleb kaebus 8 aasta pärast, et pole kaasatud ja kätte toimetatud ja teistmisaluseks oleks justkui olemas. Täiesti võimalik, et seda ei saagi arutada, kuna seal on kättetoimetamise küsimus allkirja vastu ja pabertoimikut pole. Võimalus on teha teistmistähtajad lühemaks. Samuti teeme ennast üha haavatavamaks, kui näiteks elekter ära läheb, siis ei saa enam tööd teha, kuna digitoimik on arvutis. Printer ei tohi kohtumajast kaduda. Mis see 2019. a lõpuks tähendab – kas siis pabertoimikut üldse ei ole enam?

Lauri: Eesmärk on, et tsviilkohtumenetluses ja halduskohtumenetluses ei oleks selleks ajaks enam pabertoimikuid.

Kangur-Gontšarov: Kuhu kaob allkirja leht kättetoimetamise kohta 2019. aasta lõpuks?

Lauri: Info pannakse süsteemi. Kui lehel on menetluse poolest oluline väärtus, siis see digitaliseeritakse. Selle projekti käigus hoitakse menetluse lõpuni alles see, mis tuleb paberil. Seda näeb ette ka TsMS.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

6. Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja olukord – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Rahandusministeerium, Kristel Marksalu

Marksalu: Ülevaade on KHN-i liikmetele saadetud, seda üle kordama ei hakka ning keskendun sellele, mida praegu teeme ja mida plaanis on teha. Käisime eile Terviseametiga kohtumajas ja võtsime uusi proove, et mõõta temperatuuri, niiskust, süsihappegaasi taset, ammoniaaki (läbipaistev gaas, terava lõhnaga), lenduvaid orgaanilisi aineid ning polüvinüülkloriidi (PVC kate). Praegu tegime proove tingimustes, kus ventilatsioon oli välja lülitatud ja umbes pooleteise nädala pärast võtame uued proovid tingimustes, kus ventilatsioon on sees. Täiendavatest analüüsides tellisime radoonimõõtmise, mille testid peaksid olema juba postiga kohtumaja poole teel. Keskkonnaamet soovitas teha pikaajalise mõõtmise ehk need jäävad sinna kaheks kuuks. Teeme ka pinnaseuuringud, hallituseuuringud ja õhusuhete uuringud (näitab, kuidas õhuvool kohtus liigub). Kõike seda tehakse soomlaste uurimisplaani alusel. Meil oli leping soomlastega, mille tulemusena valmis uurimisplaan ning selle uurimisplaani pinnalt küsisime nendelt hinnapakumist järgmisteks tegevusteks. Selgus, et soomlaste hinnapakumine on niivõrd suur, et peaks tegema rahvusvahelise hanke, mis tähendab täiendavat ajakulu ja ei ole kindel, et võidab sama firma ning seetõttu otsustasime selle uurimisplaani alusel kasutada kohalikke eksperte. Järgnevad mõõtmised peaks läbi viidama märtsis, juuni alguseks peaks olema pilt selgem. Terviseameti uuringu tulemused selguvad oluliselt varem. Praegu tehtavate Terviseameti uuringute erinevus võrreldes sellega, mis tehti märtsis 2017 seisneb selles, et märtsis 2017 uuriti ainult lenduvaid orgaanilisi aineid, aga praegu uuritav spekter on oluliselt laiem.

Asi: Eesmärk on, et teemat ei unustataks ja see oleks jätkuvalt prioriteetide seas. Probleem on jätkuvalt õhus ja inimesed murelikud. Intsidendist on möödunud juba aasta ning see on natuke pikk aeg selleks, et jätkuvalt oodata tulemusi. Kas Eesti ekspertidelt on ekspertiis juba tellitud?

Marksalu: Terviseamet juba töötab. Hinnapakumised on küsitud ka teistelt. Pinnaseuuringu summa on niivõrd suur, et selle jaoks peame sõlmima lepingu, kuid ka see on heaks kiidetud. Seega kõik tegevused on töös.

Palm: Kas juuni alguseks peaks kõik tulemused teada olema või on siis veel mõni ekspertiis käimas?

Marksalu: Me ei oska seda prognoosida. Suurem osa tulemusi on kindlasti teada, aga pinnaseuuringu osas on arutamisel, kas need saab võtta juba praegu või peaks ootama, kuni pinnas üles sulab.

Perling: Kas seal töötamine on tänasel päeval inimestele ohutu?

Marksalu: Jah. Prokuratuuri toast võetakse ka proovid. Seal on 24/7 sees ventilatsioon, mis on kohtu sõnul muutnud tuntavalt kliimat paremaks ja keegi ei tohiks tervise murede üle praegu kurta. Küll aga on seal hästi madal niiskuse tase, kuna ventilatsioon pidevalt töötab, mis võib inimestele põhjustada silmade kipitust.

Palm: Tervise üle ikkagi kurdetakse. Üle kahe tunni seal küll ei kannata olla.

Pikamäe: Seega soomlaste uurimisplaanist tulenevad proovid peaksid juunikuuks selguma ja selle pinnalt saab otsustada, mis edasi teha.

Marksalu: Sellel on mitmeid põhjuseid. Nagu ütlesin, on seal praegu niiskustase väga madal, mis ei vasta töötervisehoiu tingimustele ning sinna võiks soetada näiteks niiskusaparaadi. Väga suuri tervist kahjustavaid tingimusi ei ole.

Pikamäe: Kui proovid kinnitavad, et mingisugune leke seal on, siis tuleb mõelda selle peale, kuidas seda likvideerida. Kas maja maha jätmine on kõige viimane võimalik variant?

Marksalu: Jah, prooviks enne kõik teised võimalused ära.

Jerofejev: Kas see on ainus maja sellise probleemiga?

Marksalu: Praegu jah. Majas on mitu probleemi koos. Terav lõhn, mis tekkis eelmise aasta märtsis on teine asi, kui see PVC lõhn, mis on olnud koguaeg algusest saadik ja ära ei lähe.

Pikamäe: Kui tulemused tulevad juunis, siis saab teema juurde tagasi tulla septembri KHN-is, tutvustada tulemusi ning edasisi plaane. Praegu toimuvad proovide võtmised koostöös arendajaga?

Marksalu: Jah, kõik koos – kohtu esindaja, omaniku esindaja ja RKAS.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

7. Ülevaade KHN-i otsuste tabelis kajastuvatest pooleriolevatest temadest – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Justiitsministeerium, Kaidi Lippus

Lippus: Nimetan ära valdkonna lisataotlused, mis peaksid tulema 28. märtsil justiitsministri ja rahandusministri kohtumisel eelarve lisataotlustena jutuks. Üks lisataotlus on KRAPS-i mõju kohtujuristide palkadele. Me ei ole läinud seda teed, et hakata siduma kohtujuristi ja kohtunike palku lahti. Loodame positiivset tulemust 2019. aasta eelarvesse. Justiitsminister ütles kohtunike täiskogu kõnes, et taotleb riigieelarvest kohtu madalapalgaliste ametigruppide jaoks lisaraha, antud taotlus on koostatud ja ministrile esitatud. Lisaraha taotlus on koostatud sellisena, et tagada kohtu töötajatele Fontese palgauuringu järgi võrdväärset tööd tegevate isikutega võrdväärne palk, tõus oleks kusagil 30%. Loomulikult on see töötasu tõstmisele suunatud lisataotlus ja selle perspektiivikust ei oska me hetkel hinnata. Ida-Virumaale ei ole me spetsiaalselt 30% töötasu lisataotlust küsinud, vaid taotlus on üle riigi madalapalgalistele kohtuametnikele. Kolmas lisataotlus on Tartu kohtumaja ruumi probleemi lahendamine seeläbi, et Tartu Ringkonnakohtule saada uus hoone Veski tänavale. Kui lisataotlus rahuldatakse, saab hakata projekti ellu viima.

Kohtunike valveaja töö lisatasustamine ja asenduskohtuniku instituudi loomisega tegeletakse eelnevalt arutatud kohtute seaduse eelnõu raames.

Helisalvestusseadmete muretsemine kohtutele ja stenogramm protokollist loobumise projekti raames on rahvusvaheline hange kohtutesse helisalvestusseadmete täiendavaks hankimiseks praegu avatud ja pakkumised tuleb esitada 2. aprilliks. Kui Tallinna uus kohtumaja saab õigeaks ajaks valmis, siis peaks sügiseks olema kõikide kohtuistungite helisalvestamiseks vajalikud tingimused olemas.

Õigusemõistmise arengukava projektiga, mis tegeleb mitme pooleri oleva temaga, paanime tulla suvisesse KHN-i. Selle arengukava raames käsitleme ka kohtute tugiteenuste arengut.

Teema ühtsed põhimõtted kohtute tööjaotusplaanide koostamisel saab nüüd selle istungiga lõpetatuks lugeda.

Jõhvi kohtumajast räägime taas septembri KHN-is.

Kohtute töökoormuse ja kohtunike tööjaotuse osas saame suvises KHN-is anda ülevaate kohtute probleemidest ja töökoormusest ning arutame kohtunike kohtade ümbertõstmist.

Teen ettepaneku, et suvises KHN-is puudutaks iga kohtu esimees oma ettekande raames vajadusel kohtute turvalisuse teemat. Turvalisuse küsimus on meil kogu aja üleval, kui vahepealsel perioodil on toimunud arenguid või on murettekitavaid kohti, võiks need seal tõstatada.

Menetlusseadustike rakendusanalüüs on kirjas püsivana. Kõige tähtsamana on oodata KrMS-i revisjoni eelnõud. Lisaks on menetlusseadustikest tulemas tsiviilkohtumenetluse seadustiku muudatused. Üks eelnõu on Siseministeeriumi koostatud välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis ühest Euroopa Kohtu lahendist tulenevalt sunnib liikmesriike kehtestama viisa andmisest keeldumise vaidlustamise kohtuliku menetlemise korra. Eelnõu koostamisega on kiire, kuid esimest projekti nägime ja oleme halduskohtu esimeestega olnud eelnõu menetluse juures niipalju kui võimalik ning edastanud esialgsed mõtted. Soovitakse luua kirjalikku menetlust. Palusin Siseministeeriumil saata eelnõu ringkonnakohtutele, halduskohtutele ja Riigikohtule arvamuse avaldamiseks.

Menetlusdokumentide kättetoimetamise tõhustamise projekti osas on ette valmistatud postiteenuse uus hange, mis ei ole aga veel registrisse üles läinud. Nii, kui hange on registris, saadame kohtudirektoritele sellekohase lingi.

Pikamäe: Eelnõude osas annan edasi Riigikohtu tsiviilkolleegiumi esimehe mure seoses 1. jaanuarist kehtetuks tunnistatud alaealise mõjutusvahendite seadusega. Siiaani oli seaduses sätestatu kriminaalkohtute pärusmaa, aga nüüd uue korra järgi läks pool nendest ülesannetest tsiviilkohtutele. Tsiviilkohtunikud said sellest teada, kui asi piltlikult öeldes nende õue peale kukkus ning keegi ei olnud kursis sellega, et selline täiesti uus menetlus tsiviilkohtunikele langeb ning keegi ei teadnud midagi selle sisust. Tahaks panna südamele, et kui on tulemas kardinaalsed õiguskorra muudatused, mis kohtuid puudutavad, siis palume kohtute tähelepanu sellele ka juhtida. Justiitsministeerium võiks edaspidi infot kohtutega jagada, kui sellist infot on. Üldiselt on eelnõudele arvamuse andmise tähtajad väga lühikesed ning võimalusel võiks seada mõistlikuma pikkusega tähtaegu, kui eesmärk on saada võimalikult asjalikku tagasisidet.

Jerofejev: Võimalusel vältida juunikuuks ja juulikuuks eelnõude kooskõlastamisele saatmist.

Pikamäe: Kas ma saan õigesti aru, et salvestusseadmete osas suudab see programm ise genereerida ka stenogramme?

Lippus: Ei, need on teised taotlused. IKT investeeringu kavasse, mille protsess käib Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kaudu, oleme esitanud investeeringuvajadusena sellise tarkava väljatöötamiseks rahastuse saamise taotluse. Praegu on endiselt töös Tallinna Tehnikaülikoolilt tellitud analüüs, kuidas eestikeelsest kohtuistungis helisalvestisest on võimalik tarkvara abil teksti genereerida, mis see veaprotsent seal on ja mida peaksime salvestamisel salvestusseadmetes muutma ning milline on kohtusaali akustika mõju sellele salvestuskvaliteedile. Järgmiseks KHN-iks peaks asi olema nii kaugel, et oleme saanud kätte analüüsi tulemused ja selle põhjal kirjutanud valmis SF taotluse, et saada sellise tarkvara väljatöötamiseks raha. Kuna on vaja ka riistvara ning teha investeeringuid mikrofonidesse ja kaabeldamisesse, siis see on eraldi IKT RES-i lisataotlus. Analüüsi põhjal valmis tarkvara ei tule, vaid selle põhjal kirjeldame ära, millist tarkvara arendust tegema hakkame.

Pikamäe: Järgmine KHN toimub 31. mai -1 juuni ning kutse on tulla Virumaale, täpne koht on veel selgumisel.

Otsus: KHN võtab informatsiooni teadmiseks.

Istungi lõpp 02.03.2018. a kell 14.35

/allkirjastatud digitaalselt/

Priit Pikamäe
Juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Signe Usar
Protokollija